گنجینهٔ دستنویسهای پهلوی
و پژوهشهای ایرانی
۲۰

دستنویس د ۹۰

یسنا

و ترجمهٔ پهلوی آن

بخش ۲

به کوشش

دکتر ماهیار نوابی   دکتر کیخسرو جاماسپ اسا

با همکاری فنی

دکتر بهرام فره وشی   دکتر محمود طاووسی

از انتشارات
مؤسسهٔ آسیائی «دانشگاه پهلوی» شیراز

ازاین کتاب ۱۰۰۰ نسخه ، یکصد نسخه روی کاغذ شفاف رنگین و نهصد نسخه روی کاغذ سفید
در چاپخانه‌های مؤسسهٔ انتشارات دانشگاه تهران و شرکت چاپ اینا کو تهران، بچاپ رسید.
۲۵۳۵ شاهنشاهی

سرآغاز

اشارات دانشمندان و فیلسوفانی چون ابوریحان بیرونی و محمد زکریای رازی و شهاب الدین سهروردی به حکمت خسروانی و فلسفهٔ ایرانی، تذکر پلینیوس رومی دربارهٔ استفاده هرمیپوس یونانی از کتابهای زرتشتی، مطالبی که در کتابهای قابل استنادی چون مروج الذهب، مجمل التواریخ والقصص نامه های پیغمبران بنی اسرائیلی و احادیث اسلامی آمده است، وجود مراکز مهم علمی در نصیبین و رُها وتیسفون و جندی شاپور، ترجمه های باز ماندهٔ عربی از زبان پهلوی، پیدایش دانشمندان و فیلسوفان و اندیشه‌مندان بلند پایه‌ای در دوران طلائی اسلامی یعنی دوران خلافت عباسیان، از این سرزمین، که شمار آنها از دانشمندان هر یک از کشورهای اسلامی دیگر و بلکه از همهٔ آنها روی هم بیشتر است.

وجود سنگ نبشته های پارسی باستان و پارسی میانه و پارتی، نامهٔ مینوی اوستا، آثار بازماندهٔ مانویان به زبانهای پارسیک و پهلوانیک و سغدی و ترکی و چینی و قبطی و کتابهای پهلوی (= پارسیک) چندی که تاکنون بجای مانده‌اند، همه دلالت بر وجود فرهنگ و تمدنی بزرگ و درخشان، از دیر باز، در سرزمین ایران بزرگ میکند که بر پایه های فلسفه ایرانی استوار بوده است .

علت هرچه باشد، سیاسی یا اقتصادی و یا اجتماعی یا تغییر خط و یا همهٔ آنها با هم، قدر مسلم این است که بسیاری از آثار مدون دوران ساسانی و آغاز دوران اسلامی ایران از میان رفته است، و عده‌ای که از دستبرد زمانه رهائی یافته اند در موزه ها و کتابخانه های مهم اروپا و بیشتر در هندوستان و در کتابخانه های پارسیان نگاهداری میشود. اینها میتوانند روشنگر زوایای ناشناختهٔ تاریخ و فرهنگ کهن ما باشند، و از این رو نگاهداری و چاپ و انتشار آنها و تشویق دانشمندان به مقابله و تصحیح و ترجمهٔ این گنجینه‌ها که ما را به شناخت بیشتر زبان فارسی و غنای آن در بیان مفاهیم یاری میکند، بر ما واجب است .

و باز از این رو بود که هنگامی که دوست دانشمند و ارجمند من استاد دکتر ماهیار نوابی رئیس مؤسسهٔ آسیائی

دانشگاه پهلوی پیشنهاد کرد که برای بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی خجسته دودمان پهلوی شادی روان بنیان گذار آن پنجاه نسخهٔ خطی پهلوی را از سوی مؤسسهٔ آسیائی دانشگاه پهلوی چاپ و منتشر کنیم. این پیشنهاد را از دل و جان پذیرفتیم.

این پنجاه جلد کتاب پهلوی و کتاب بارگاه رضا هدیه‌هائی است که در این آیین ملی برگزاری جشن پنجاهمین شاهنشاهی پهلوی با فروتنی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ریاست عالیه دانشگاه پهلوی و علیاحضرت شهبانو فرح ریاست عالیهٔ مؤسسهٔ آسیائی دانشگاه پهلوی تقدیم میشود.

فرهنگ مهر -
رئیس دانشگاه پهلوی

دیباچه

مؤسسه آسیائی وابسته به دانشگاه پهلوی افتخار دارد که بزرگداشت پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی را، مجموعه‌ای در پنجاه جلد، از دستنویسهای پهلوی و اوستائی و پژوهشهای ایرانی چاپ کند و به دوستداران فرهنگ و ادب ایران تقدیم دارد.

در تابستان سال هزار و پانصد و سی و سه شاهنشاهی، در گروهی سخن از خدمات برجسته رضاشاه بزرگ بدین سرزمین و روز تاجگذاری وی (چهارم اردیبهشت ماه ۱۳۰۵ هجری خورشیدی) میرفت، در آن هنگام اندیشه چاپ مجموعه‌ای از متن‌های پهلوی بیاد بود پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی را از خاطرم گذشت و سپس این اندیشه را با رئیس دانشمند دانشگاه پهلوی جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، که از شیفتگان فرهنگ ایرانند و از یاری بشناساندن این فرهنگ کهن هیچگاه دریغ نکرده و نمی‌کنند، درمیان گذاشتم تا اگر در این اندیشه با من همداستان باشند مراتب را

به شرف عرض شهبانوی فرهنگ پرور ایران، ریاست عالیهٔ مؤسسهٔ آسیائی برسانند
مگر اجازه فرمایند تا مؤسسهٔ آسیائی بدین کار شایسته دست یازد.

جناب آقای دکتر فرهنگ مهر با پیشانی گشاده و آغوش باز از این اندیشه استقبال
کردند و مراتب را به شرف عرض شهبانوی ایران رساندند و دیری نگذشت که فرمان
علیاحضرت شهبانو بدین کار نیک شرف صدور یافت و به مؤسسهٔ آسیائی ابلاغ شد.

شورای استادان مؤسسهٔ آسیائی، با الهام از نام خاندانی، که جشن بزرگداشت
شاهنشاهی آن را، مردم ایران امسال برگزار میکنند، چاپ کردن کتاب یا
دستنویسهای پهلوی را در درجهٔ اول اهمیت قرار داد. کشوری که در آن بیش از هر کشور دیگر میتوان
به دستنویسهای پهلوی و اوستائی دست یافت کشور هندوستان است هر چند بدبختانه
هوای گرم و نمناک آنجا با کتاب سازگار نیست و کاغذ را زود شکننده و تباه میسازد و می پوساند.
در فهرستی که جمشید کاووس جی کاتراک به نام «گنجینه های شرقی» (ORIENTAL
TREASURES) گرد آورده و به سال یکهزار و نهصد و چهل و یک میلادی (دو هزار و پانصد شاهنشاهی

به چاپ رسانده است. از بیش از یکهزار دستنویس ایرانی و هندی نام برده که اکنون برخی
از آنها از میان رفته است، و این، نه تنها بواسطهٔ آب و هوای هندوستان بوده بلکه بی توجهی
و نادانی هم در نابودی آنها بهره‌ای بسزا داشته است. گرد آورندهٔ فهرست یاد شده به نگارندهٔ
این سطور میگفت: «سی سال پس از چاپ آن فهرست گذارم بکتابخانه‌ای افتاد که خداوند آن صاحب
چندین دستنویس پهلوی و اوستائی بود. من آنها را دیده و پژوهیده و نام آنها را در فهرستم آورده بودم،
خداوند خانه بجهان دیگر شتافته بود و چون از کدبانو سراغ دستنویسها را گرفتم، وی آنها را از راه
دینداری و برای آنکه مبادا برگ پاره‌های آنها زیر پا بیفتد و برای وی گناهی بزرگ بشمار آید به آب دریا سپرده بود.»
با این همه، هم اکنون، چندین صد دستنویس پهلوی و اوستائی در هندوستان هست
که تقریباً همه از روی دستنویسهای کهنه‌تر رونویس شده‌اند. بیشتر آنها روزگاری از آنِ کتابخانه‌های
شخصی بوده و رفته رفته به کتابخانه‌های عمومی و مؤسسات راه یافته‌اند تا بیشتر و بهتر از آنها نگاهداری شود
و کمتر در معرض نابودی قرار گیرند. از این کتابخانه‌ها میتوان کتابخانهٔ مؤسسهٔ شرقی کاما و کتابخانهٔ
«نخست دستور، مهرجی رانا» را نام برد که صاحب مجموعه‌های گرانبهائی از دستنویسهای پهلوی و اوستائی‌اند.

پاره ای از دستنویس ها نیز توسط شرق شناسان به کتابخانه های مهم اروپا رسیده اند
که مهمترین آنها مجموعهٔ «دستنویسهای اوستا و پهلوی» دوازده جلدی کپنهاک است که توسط
شرق شناسی بنام وسترگارد به اروپا برده شد و جانشین او کریستین سن — CHRISTEN-
SEN آنها را چاپ کرد و بر آنها دیباچه نوشت. این کتابها اکنون بسیار کمیاب
و چند مجلد آن نایاب است.

برای انجام دادن فرمان، از دوست دانشمندم دستور کیخسرو جاماسب آسا، دستور
بزرگ شهر بمبئی و رئیس کتابخانهٔ «موسسه شرقی کاما» یاری خواستم تا از هیأت امنای کتابخانه های
«موسسه شرقی کاما» و نخست دستور مهرجی رانا» اجازهٔ عکسبرداری از دستنویسهای پهلویشان را بگیرد
و اگر خود یا دوستانش دستنویسهای ارزنده دارند بر آنها بیفزاید، کار گزینش دستنویسها برای
عکسبرداری نیز به عهدهٔ وی واگذار شد تا آنچه را مهم و میسور می داند برگزیند. این کار به دشواری انجام
گرفت چه دستنویسها از طرف هیأت امنای کتابخانه ها و خاندان انگلسریا (که چند
دستنویس از این مجموعه متعلق به آنان است) تنها به او سپرده شده بود، و وی، امانت داری را

رنج سفر بر خود هموار ساخت و با دو جامه دان پر از کتاب به ایران آمد، سه ماه تمام از بام تا شام، در چاپخانه های دانشگاه پهلوی شیراز و دانشگاه تهران گذراند و در همه جا با دستنویسها همراه بود، من و همدستان ما از موسسه آسیائی نیز همه جا با وی همگام بودیم تا کار عکسبرداری سی و چند دستنویس به پایان رسید، دستور کیخسرو مجبور شد به بمبئی باز گردد ما نیز برای تطبیق عکسها با دستنویسها و رفع کمبود آنها در پی وی به هندوستان رفتیم تا این مهم انجام شد. نامه ای نیز به پروفسور آسموسن استاد دانشگاه کپنهاگ نوشتیم مگر اجازه تجدید چاپ دستنویسهای کتابخانه کپنهاگ را از ناشر نخستین آنها - MUNKS GAARD بگیرد، اجازه گرفته شد و نامه ها به چاپ رسید .

موسسه آسیائی سپاس و درود فراوان خود را به پیشگاه شهبانوی فرهنگ پرور که با فرمان خود این افتخار را نصیبش ساخته، تقدیم می دارد .

از جناب آقای دکتر فرهنگ مهر رئیس دانشگاه پهلوی که در راه پیشرفت کار از هیچ یاری معنوی و مادی دریغ نکرد سپاسگزار است .

از دستور کیخسرو جاماسب آسا که با یاری وی چاپ این مجموعه پنجاه جلدی میسور میشود

سپاسگزار است.

از پروفسور آسموسن که اجازهٔ چاپ مجموعهٔ اوستا و پهلوی کپنهاک به پایمردی او انجام یافت سپاسگزار است.

از دکتر بهرام فره‌وشی مدیر عامل ادارهٔ انتشارات دانشگاه تهران که چاپ کردن بیست و چند جلد از این مجموعه را در چاپخانهٔ دانشگاه تهران پذیرفت و چاپ آنها با مشاورهٔ فنّی وی میسّر شد سپاسگزار است.

از دکتر محمود طاووسی که تطبیق و ویراستن و آراستن هر صفحه از تمام این مجموعه بدست وی و با مشورت وی انجام شد سپاسگزار است.

ماهیار نوّابی
استاد و رئیس مؤسسهٔ آسیائی

پیشگفتار

دستنویس د ۹۰ (D90) از کتابخانه ملافیروز است که در موءسسه شرقی کاما در بمبئی نگهداری میشود. اندازهٔ آن ۲۸، ۳×۱۸ سانتیمتر است و ۷۲۱ صفحه دارد که بر هر صفحه‌ای ۱۷ سطر نوشته شده است. جلد آن‌چرمی است و به تمامی فرسوده و خراب شده است.

این دستنویس متن بسیار درستی از یسنای اوستا را با ترجمهٔ پهلوی آن در بردارد. جابجا یادداشتهای با قلم‌سرخ و سیاه در حاشیه آن‌دیده میشود. دستورهای دینی آن نیز با قلم سرخ نوشته شده است. شرحی در آغاز کتاب آمده که ظاهرا " از روی نسخه‌ای که این دستنویس رونویسی از آن است نوشته شده است و پس از دستورهای مقدماتی دینی به پهلوی باز تکرار میشود و حکایت از این میکند که نویسندهٔ آن هوشنگ سیاوخش شهریار بخت آفرید شهریار است که وی آن را از روی نسخهٔ مهروان اسپندیار مهروان، و این مهروان از روی دستنویس ماه پناه آزاد مرد، و ماه پناه به نوبهٔ خود از روی نسخهٔ فرنبغ سروشیار، نوشته است. در صفحه ۵۹۹ در پایان های ۶۱ یسنا پایان نویسی آمده است که باز نام نویسنده (هوشنگ سیاوخش شهریار بخت آفرید شهریار و هرام خسرو شاه نوشیروان) را آشکار میسازد و تاریخ نوشتن آن یعنی روز باد (گوات) از ماه امرداد سال ۸۶۴ (= ۱۴۹۵ میلادی) را تعیین میکند.

از این دستنویس گلدنر در مقدمهٔ [1] اوستای خویش چاپ اشتوت گارت ۱۸۹۶، در ص XI و پس‌از آن، بنام Mf4 یاد کرده است. نیز نک. "ادبیات اوستائی" از همو در "مبانی فقه‌اللغهٔ ایرانی" [2] چاپ استراسبورک ۱۸۹۶ ــ ۱۹۰۴ ص ۱۳ ــ ۱۴ و ترجمهٔ انگلیسی آن از پ. ب. سنجانا در "مطالعات اوستا و پهلوی و پارسی باستان" [3]، استراسبورگ ــ لیپزیگ ۱۹۰۴ ص ۲۰ ــ ۲۱)

و باز وصف این‌دستنویس را وست درمبانی فقه‌اللغه ایرانی[۲] ص ۸۴ — ۸۵ و دابار در "فهرست دستنویس‌های اوستا و پهلوی کتابخانهٔ ملافیروز" (بمبئی ۱۹۱۷، ص۵۳ — ۵۴) و"یسنا و ویسپرد پهلوی" (بمبئی ۱۹۴۹ ص۷ — ۸ داده‌اند. سنج. "کتابهای مقدس شرق"[۴] ۳۱، آکسفرد ۱۸۸۴ (چاپ دوم، دهلی ۱۹۶۴) ص ۱ — ۳۳۲.

ماهیار نوابی

(۱) Geldner: Prolegomena
(۲) Grund. d. iran. Philol.
(۳) P.B. Sanjana: Avesta, Pahlavi & Ancient Persian Studies.
(۴) Sacred Books of the East.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اگوده یعنی اواگه و پناه

اواگه

ویشادینی گناه کرده

در بهرام یعنی آتش بهرام

نام آتش

[illegible]

[illegible]

از زمین تا آسمان

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سیحا با نام بنجا سدورام
ید نام ماهی که ... همه ماهیکان
چراکه د خدا ... آفرینده
ان ... راز ... تیز ... رزابد که
... رفتن تنک و دو برود بدرازی
... سدو ستیش آفریدن این
... پیر سد ... مردن ...
... نعت بدام ... نوشته است
... دیرتن داشته ... از انجا معلوم
... ازین نخوهیم ...

نام ماهی که در ده ماهیکان است

پردازکنندگان

دایان

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

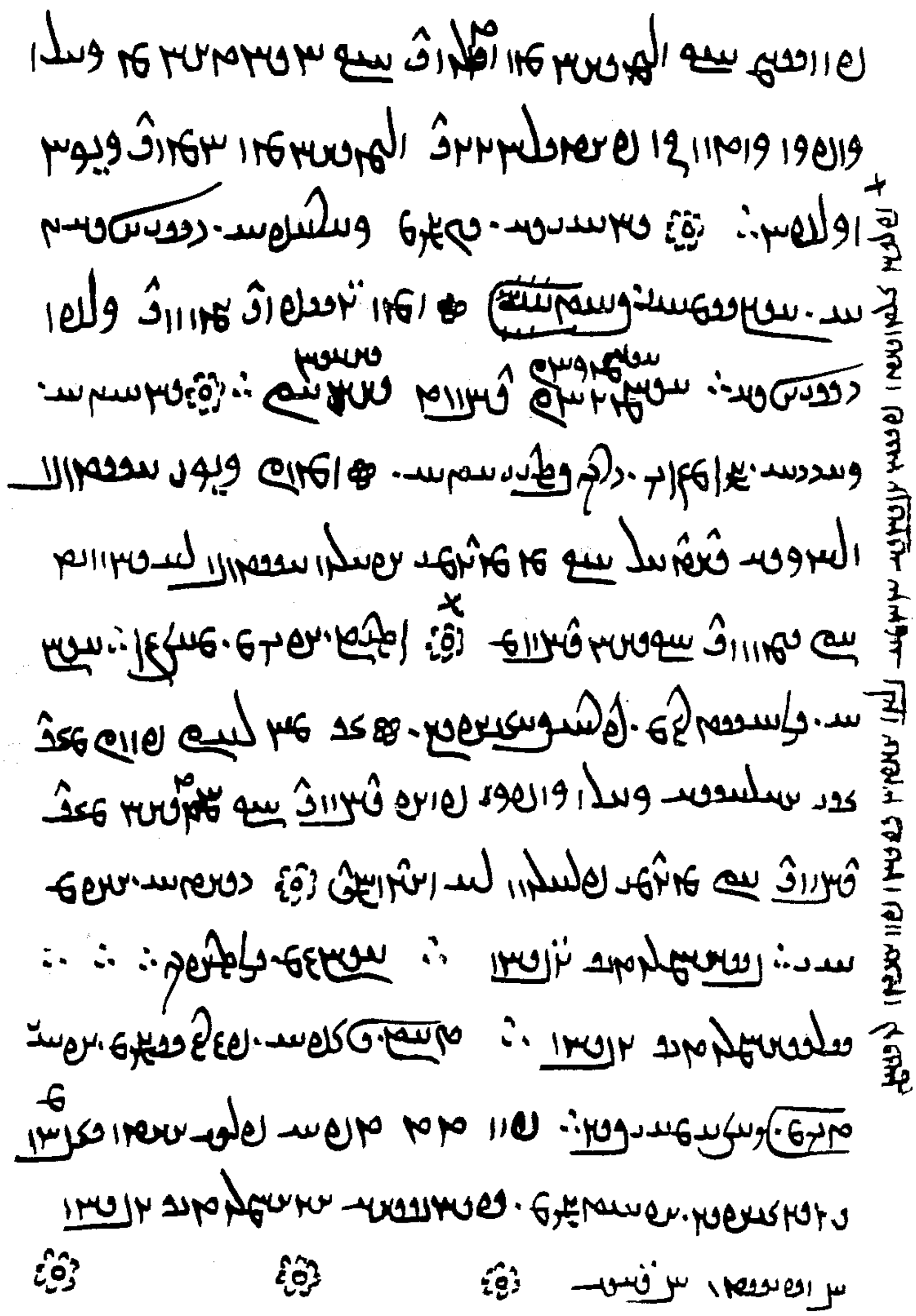
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

درم یعنی امر بردن سرم یعنی تمام و کپ باشد

فرهنگ آموزد و دانا پیکار داوری شود

نون یعنی اکنون

کرانی دام یعنی خلق و پیدایش و آفریده تمام   اور فرد   داد

[illegible]

اکاویشها

مانسریعنی کلام خدا کرا دوستا باشند نز ایدون اختیار کنند و قبول دارد ۱۳

برگشتن

[illegible]

هومن یعنی نیک منش تر و بنام تر و ازادتر که تبار بهتر خوانند

شکند و بشکند و خراب کند

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

آسامینشن

[illegible]

موبکان دموبدان

موبدان

امتان و بهدینان

[illegible]

[illegible]

۱. [illegible] یادن یعنی درگاه داشتن و یافتن هم آمده است

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

او سود هوشندان

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رنج و زحمت کنند

زبان کاران

خراب و نابود کنند

دارنده

[illegible]

19

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

زور ترو قوت دهنده و زور بخشنده نیز است

یعنی چند تا طبع

اندروند

خیر و برکت و نیکی را افزونی

برکت او

دینداران

فنا و بی ثباتی زیر

یعنی استوار و پایدار هم آمده

یعنی ظاهر کردن و روایی دادن و آراستن باشد و بمعنی پذیرفتن

هم آمال گشت

یعنی هست که دستور دین سروش را داشتن یعنی شناختن و پذیرفتن

اختیار کند

تندی و تیزی و چالاکی

[illegible]
آزاردهندگان — بر زننده و کشنده

[illegible]

[illegible]
بر دوستان یعنی دشمنان آزار دهنده و درد و اذیت رساننده که

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
نوی — راست — ظاهر

3 [illegible]
آمده و که

[illegible]

[illegible]
سخن کننده

4 [illegible]
برگشتن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اینجا یعنی این جایگاه

و آن جا یعنی دیگر جایگاه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بداند هر که او هشیار باشد ز بهر هنیوان در کار باشد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

دوستی و خویش
و آزادی را گویند

[illegible]

خنک آن کسی که ... زیرا که آن آتش از زمین بلند بر تو کند ۱۲

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ناپهانی باز کرده و بهم نابرده

دوبازه

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

موبد بهی فرزانه و دانا و آموزگار راستا و معلم بهدینان شدم

[illegible]

آسایکان

آسایکان

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

برفت پخت اویژه و خالص

ایرخت

یعنی تا اویژه و ناخالص شد
اخگر که شبان آلوده و غش و چرکین شده

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

قلم ٣

[illegible]

Introduction

The codex D90 belongs to the Mulla Feroze Library in the K.R. Cama Oriental Institute, Bombay. The ms (28. 3x18 cms) contains 721 pages written 17 lines to the page and is bound in brown leather covers which has completely given way in the binding.

It contains a very correct text of the entire Avesta Yasna with its Pahlavi version. There are occasional marginal notes in Persian in red and black ink. The ritual directions are also written in red ink.

The ms bears no colophon but gives a long colophon at the commencement, evidently copied from the original ms from which this is written. The colophon is repeated after the preparatory ritual instructions in Pahlavi. It reveals the name of the scribe, Hoshang Siavax Shehryar Baxtafrid Shehryar who reproduced from the copy of Meherwan Aspandyar Meherwan who had written it from a copy of Mahpanah Azadmard who, in his turn, wrote from a copy of Farnbag Sroshyar. On p.599, at the end of Yasna Ha 61, appears another colophon which again gives the name of the scribe, Hoshang Siavax Shehryar Baxtafrid Shehryar Vahram Xusrowshah Noshirwan, and the date, day Vat (Gowad) month Amerdad, A.Y. 864 (=A.C. 1495).

The ms is designated Mf4 by Geldner in the Prolegomena to his Avesta, Stuttgart 1896, xisqq. See also his 'Awestalitteratur' in GirP, Strassburg 1896-1904, 13-4 (English translation in Avesta Pahlavi and Ancient Persian Studies...P.B. Sanjana, Strassburg/Leipzig 1904, 20-21). The ms has also been described by West, GirP, 84-5 and Dhabhar, Descriptive catalogue of the Avesta Pahlavi...mss in the Mulla Feroze Library, Bombay 1917, 53-4, and, Pahlavi Yasna and Visperad, Bombay 1949, 7-8. Cf. SBE 31, Oxford 1887 (Reprint: New Delhi 1964), 1-332.

Kaikhusroo M. JamaspAsa

Printed in Tehran by the Tehran University
Press & Inaco Co. Press,
1976.

The Pahlavi Codices and Iranian Researches

Manuscript D 90

YASNĀ

With its Pahlavi Translation

Part 2

Edited by :

Dastur Dr. Kh. M. Jamasp Asa   Professor Mahyar Nawabi

With the technical assistance of

Dr. M. Tavousi   B. Faravashi

Published by the Asia Institute of Pahlavi University

20

Shiraz 1976

By Order of

Her Imperial Majesty Empress

Farah Pahlavi,

The Shahbanou of Iran

Patron of the Asia Institute.